

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет прикладних наук (Литва)

Відземський університет прикладних наук (Латвія)

Університет «Aurel Vlaicu» в м. Арад (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Луцький національний технічний університет

Одеський національний економічний університет

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2025 р.

Полтава
2025

МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У БОРОТБІ З КОРУПЦІЄЮ

У контексті цифровізації державного управління технології штучного інтелекту (ШІ) відкривають нові інструменти виявлення, попередження та дослідження корупційних практик, особливо в таких вразливих сферах як державні закупівлі, публічні реєстри. Розширення обсягів даних та розвиток алгоритмів машинного навчання дозволяють аналітикам та органам нагляду знаходити патерни, аномалії та зв'язки, які важко виявити традиційними методами [1].

Міжнародна практика демонструє принаймні чотири основні групи застосувань ШІ у сфері державного управління:

- 1) аналіз даних публічних закупівель – алгоритми виявляють аномалії у торгах, картелі постачальників і підозрілі зміни контрактів;
- 2) моніторинг декларацій та конфлікту інтересів – NLP (обробка природної мови) допомагають автоматизувати перевірку декларацій про доходи та майно;
- 3) мережевий аналіз зв'язків – графові моделі і детектори спільного узгодження використовуються для виявлення прихованих зв'язків між контрагентами;
- 4) підсилення контролю і прозорості через генеративні моделі – аналітичні інструменти на базі LLM та інструментів генеративного ШІ сприяють автоматичному створенню звітів розслідувань і підготовці запитів до антикорупційних інспекцій [2-4].

Міжнародні практики показують два домінантні підходи: централізовані платформи та децентралізовані інструменти у межах окремих органів контролю. Централізація знижує витрати та забезпечує єдині стандарти якості даних і аудиту, тоді як децентралізація підвищує оперативність і спеціалізацію. OECD і практики Світового банку рекомендують використовувати гібридну модель з чіткими стандартами інтегрованості та незалежними механізмами зовнішнього контролю. Узагальнені міжнародні практики застосування ШІ у боротьбі з корупцією наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Міжнародні кейси застосування технологій ШІ у сфері антикорупційної політики

Країна	Інструмент / підхід	Результат
Чилі	Observatorio de Compras Públicas (ChileCompra) – аналітика закупівель, виявлення аномалій, стандарти етики для AI у державних закупівлях	Виявлення ризикових тендерів, підвищення прозорості, автоматизація контролю
Велика Британія	Government Counter Fraud Function: AI Guide – державний посібник щодо застосування ШІ для боротьби з шахрайством	Підвищення ефективності виявлення підозрілих транзакцій і скорочення втрат бюджету
Бразилія	«Alice» (Análise de Licitações e Editais) – система автоматичного аналізу тендерів у Controladoria-Geral da União (CGU)	Виявлення схем узгодження цін, пришвидшення фінансових розслідувань
Естонія	E-Estonia: e-licensing, e-governance, централізовані реєстри	Зниження корупційних ризиків завдяки цифровим слідам, автоматизації та прозорості транзакцій
США (North Carolina)	NCDIT AI Chatbot для державних IT-закупівель	24/7 консультації, зменшення бюрократії та людських помилок у процесах

Джерело: складено автором за [5-10].

Водночас розширення практик застосування ШІ у протидії корупції має узгоджуватися з нормами захисту персональних даних, принципами недискримінації та правами людини. Необхідні юридичні гарантії щодо обґрунтованості рішень, процедур оскарження і незалежного аудиту алгоритмів.

Доцільно відмітити, що Україна має позитивний досвід провадження спільних цифрових практик з Естонією у сфері протидії корупції, що формують нову модель інституційної доброчесності та ґрунтуються на комплексній цифровізації державних послуг, автоматизації контрольних процедур та прозорому управлінні даними. У рамках спільних проєктів, здійснюється гармонізація стандартів цифрової доброчесності, розвиток системи ризик-орієнтованого аналізу та розбудова сервісів, що унеможливають зловживання через прозорість процедур і алгоритмічний аудит [11].

Таким чином, впровадження цифрових антикорупційних інструментів суттєво підвищує прозорість публічного управління та мінімізує можливості для зловживань. Розвиток таких систем сприяє структурному скороченню тіньової економіки [12], оскільки цифрові сліди, алгоритмічний аудит і автоматизований контроль зменшують простір для неформальних практик. У довгостроковій перспективі це посилює інституційну довіру та формує передумови для сталого економічного розвитку.

Література

1. OECD. Anti-corruption & public integrity – AI in government. URL: <https://oecd.ai/en/gov/issues/anti-corruption-public-integrity>.
2. Schneider dos Santos, E., Machado dos Santos, M., Castro, M. et al. Detection of fraud in public procurement using data-driven methods: a systematic mapping study. *EPJ Data Sci.* 2025. 14. 52. <https://doi.org/10.1140/epjds/s13688-025-00569-3>.
3. World Bank Group. Artificial Intelligence in the Public Sector. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/746721616045333426/pdf/Artificial-Intelligence-in-the-Public-Sector-Summary-Note.pdf>.
4. OECD. Generative artificial intelligence for anti-corruption and integrity in government. 2024. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/03/generative-ai-for-anti-corruption-and-integrity-in-government_9859b6a8/657a185a-en.pdf.
5. Lyra, M.S., Damásio, B., Pinheiro, F.L. et al. Fraud, corruption, and collusion in public procurement activities, a systematic literature review on data-driven methods. *Appl Netw Sci.* 2022. 7. 83. <https://doi.org/10.1007/s41109-022-00523-6>.
6. Probidad: Observatorio ChileCompra. URL: <https://www.chilecompra.cl/observatorio-de-compras-publicas/>.
7. UK Government – Introduction to AI (counter-fraud). URL: <https://www.gov.uk/government/publications/introduction-to-ai-with-a-focus-on-counter-fraud/introduction-to-ai-guide-with-a-focus-on-counter-fraud-html>.
8. OECD – Fighting Bid Rigging in Brazil. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2021/05/fighting-bid-rigging-in-brazil_a5135918/ea7e1690-en.pdf.
9. E-Estonia – антикорупційні цифрові рішення. URL: <https://e-estonia.com/estonian-software-ultimate-enemy-corruption-arms-smuggling/>.
10. North Carolina DIT. URL: <https://it.nc.gov/blog/2024/04/04/new-chatbot-helps-answer-it-procurement-questions>.
11. Україна та Естонія разом рухаються до повної цифровізації та цілісності всіх державних процесів – Голова НАЗК під час робочого візиту до Естонії. URL: <https://nazk.gov.ua/en/news/ukraine-and-estonia-are-moving-together-towards-full-digitalization-and-integrity-of-all-state-processes-head-of-the-nacp-during-working-visit-to-estonia/>.
12. Onyshchenko, S., Hlushko, A., Kivshyk, O., Sokolov, A. Shadow economy as a threat to economic security of the state. *Economics of Development.* 2021. 20(4). 24–30.